

**Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Геолого-географски факултет
Катедра „География на туризма“
Магистърска програма „Туризм“
(след ОКС „професионален бакалавър по туризм“)**

**СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“**

**Национален студентски конкурс за най-добра разработка на
туристическа тематика на Международно туристическо
изложение „Културен туризм 2017“ – Велико Търново**

**Научна разработка на тема:
Физически влияния на туризма в к.к. Слънчев бряг, община Несебър**

Съдържание

- I. Увод**
- II. Развитие на туризма в к.к. Слънчев бряг**
- III. Физически влияния на туризма в к.к. Слънчев бряг**
- IV. Заключение**
- V. Използвана литература**

I. Увод

Туризмът има съществено здравно, икономическо, екологично, социално, културно и политическо значение. Неговите позитивни влияния върху средата, в която се осъществява, особено икономическите, са основна причина развитието му да се стимулира целенасочено от редица страни и региони. Но както отбелязва Воденска (2001), „влиянията на туризма (желани или нежелани) са много по-комплексни и нееднозначни, в резултат от което нерядко се стига до сериозно разминаване между желаното и действителното развитие, и които поставят редица въпроси относно социалната и екологична целесъобразност и необходимостта от насърчаване на по-нататъшната туристическа експанзия в отделни страни и региони“.

В зависимост от сферата на тяхното проявление, обикновено се различават икономически, социални, културни, екологични, физически, политически и други влияния на туризма.

Физическите влияния на туризма се отнасят предимно за позитивните и негативни ефекти, които развитието на туризма оказва върху природната околна среда.

Воденска (2001) подчертава, че през последните години въпросите свързани с влиянията на туризма върху околната среда заемат важно място в планирането и то с висока степен на приоритетност, тъй като е признато, че е по-лесно да се предотврати нежелания резултат в стадия на планиране, отколкото да се предприемат коригиращи мерки след като проектът вече е в действие. Съществуват уязвими от гледна точка на природната среда територии, в които развитието на туризма трябва изобщо да не се разрешава. Основен проблем е поемната способност на дадена дестинация по отношение на туристическия поток и нивото на развитие на материалната база на туризма.

Туризмът може също така да има и положително влияние върху околната среда. Интересът, проявяван от туристите към природната и антропогенната околна среда позволява тези територии да бъдат защитени и управлявани. Примери за това са създадените в много страни национални паркове и физически резервати, а така също културни, исторически и археологически резервати, напр. архитектурно-исторически резерват Копривщица у нас и др. Често подобренията в качеството на околната среда са благоприятни не само за туристите, но и за местните жители – пример за това са създаването на пътна инфраструктура, пешеходни зони и др. Доходите, получени от туризма, позволяват финансирането на дейности по съхранението и поддръжката на

културно-исторически ценности и природни забележителности, които в противен случай биха се разрушили.

Воденска (2001) посочва, че влиянията на туризма по отношение на сила и посока са силно зависими от скоростта на развитие на туристическия район – бързото развитие на туризма води до по-бързо проявление на неговите влияния, които са много рязко изразени поради ограниченото време за адаптация на средата.

Настоящата курсова работа разглежда физическите влияния на туризма в к.к. Слънчев бряг, община Несебър по време на изграждането на комплекса в края на 50-те години на миналия век, както и по време на бурното му развитие от началото на новото хилядолетие до днес.

II. Развитие на туризма в к.к. Слънчев бряг

Слънчев бряг е климатичен морски курорт от национално значение (Списък на курортите..., 2012).

1. Местоположение и транспортна достъпност

Слънчев бряг се намира между северната и южната част на българското черноморско крайбрежие, на територията на Община Несебър.

Международното летище Бургас се намира на 27 км от Слънчев бряг, а морското пристанище и железопътна гара Бургас – на 40 км от него. Има редовни връзки с областните центрове Бургас (40 км) и Варна (90 км). Слънчев бряг се намира на 361 км от София, 251 км от Пловдив, 90 км от Варна, 190 км от Русе (Слънчев бряг – Уикипедия, 2017).

2. Ресурси

Основните ресурси за развитие на туризма в к.к. Слънчев бряг са природните туристически ресурси: морските води на Черно море, плажната ивица с разположените по нея дюни, благоприятният умерено-континентален климат.

Със развитието на курорта са създадени и множество антропогенни туристически ресурси – развлекателни и увеселителни центрове и обекти, като най-големият воден

парк на Балканския полуостров “Аква Парк”, конна база, казина, дискотеки и др., фестивали – международен фестивал „Златният Орфей“ провеждан от 1965 – 1999 г., спортни прояви и събития, като различни плажни състезания и др. (Слънчев бряг – Уикипедия, 2017).

3. Видове туризъм

Основният вид туризъм, който се практикува в Слънчев бряг е морски рекреативен туризъм. В района на курорта се развиват също приключенски и културен туризъм.

4. Сезонност

Слънчев бряг се характеризира със силно изразена сезонност в туризма, като курорта посреща туристи предимно през летния сезон с пик в посещенията и нощувките в периода Юни-Август, когато са най-благоприятни климатичните условия.

5. Настанителна база, заведения за хранене, допълнителни услуги

На територията на к.к. Слънчев бряг днес са разположени повече от 200 хотела, тризвездни, четиризвездни и петзвездни (Слънчев бряг – Уикипедия, 2017). Според официалната статистика обаче, през 2016 г. в к.к. Слънчев бряг са функционирали 161 хотела (Дейност на курортните комплекси..., 2017).

Комплексът разполага с множество спортни съоръжения, ресторанти, дневни и нощни барове, над 100 атракционни заведения, салони за красота, спа центрове, тенискортове, баскетболни и волейболни игрища, минигольф, велосипеди, както и гребни и платноходни лодки, скутери, водни ски, водни колела, воден парашут и др. (Слънчев бряг – Уикипедия, 2017).

6. Дейност на к.к. Слънчев бряг през 2016 г. (Дейност на курортните комплекси..., 2017)

През 2016 г. в комплекса са функционирали 161 хотела с 60 849 легла. Реализираните нощувки общо са 5 179 797, от които от чужденци са 4 855 644. Общо

пренощуващите лица са 789 184, от които чужденци са 715 686. Приходите от нощувки общо са 266 001 450 лева, от които от чужденци са 253 308 125 лева.

III. Физически влияния на туризма в к.к. Слънчев бряг

Според Воденска (2001), степента и същността на промените в околната среда под въздействието на туристическото развитие и туристическите дейности се влияят от множество фактори, сред които са типа и нивото на туристическото усвояване, продължителността на туристическото натоварване, устойчивостта на ресурсите, способността им за самовъзстановяване, интензивността, продължителността, локализацията и други характеристики на използването ѝ.

Положителни физически влияния на туризма в к.к. Слънчев бряг се наблюдават по време на изграждането на комплекса в края на 50-те години на миналия век. Подобрява се природната среда в изграждащия се комплекс – заедно със строежа на комплекса започва проектирането на лесопарк в него. При залесяването му на територията на комплекса са пренесени 550 000 куб. м. плодородна пръст, засадени са 300 000 иглолистни и широколистни едроразмерни дървета, 770 000 декоративни храсти, 100 000 рози, 200 000 дюнни треви, като инвестициите надхвърлят 150 000 000 лв (Слънчев бряг – Уикипедия, 2017). През 1986 г. се приема, че комплексът е изчерпан като капацитет; строителството на нови хотели спира, тъй като капацитетът на плажа е изчерпан – по действащите тогава нормативи плажната ивица позволява в курорта да има място за 30000 – 35000 туристи, като на 1 турист се полагат 8 кв.м. пясък край брега (Бетонни градини – Слънчев бряг, 2009). През 1989 г. в курорта има 112 хотела с общо 28 000 легла и 4 къмпинга с 8000 места.

Понастоящем, вследствие на нерегламентираното строителство след приватизацията на комплекса в края на 90-те години и бурното му развитие до днес, ситуацията в к.к. Слънчев бряг е коренно различна. Комплексът е презастроен – в края на 2009 г. броят на леглата е около 250 000. Наблюдават се изцяло негативни физически влияния на туризма (Бетонни градини – Слънчев бряг, 2009):

1. Вреди нанесени на флората и фауната – лесопаркът изграждан с години е унищожен за няколко месеца – унищожени са над 20 000 кв.м. зеленина, а на негово място са изградени настанителна база и туристически съоръжения. Част

от дюните, които са защитени територии са застроени, други се ползват за плажуване и се замърсяват. Резултатите са деградация на живите организми;

2. Замърсяване на въздуха:

- в резултат на движение по пътищата на огромен поток от моторни превозни средства по време на пиковия период. Вследствие на това последиците са огромно количество неотработени и изгорели газове с повишено съдържание на олово, кадмий и други вредни елементи в района;
- замърсяване на въздушната среда от шума – причина за сериозни увреждания както при хората, така и при растителните и животински видове;

3. Замърсяване на водата:

- вследствие на изхвърлянето на непречистени отпадни води, поради изчерпвания капацитет на пречиствателната станция обслужваща курорта. Проблемът е решен едва през 2015 г. с изграждането на нова пречиствателна станция (Курортите между Равда и Св. Влас..., 2015);
- липса на екологично съзнание от страна на туристите – изхвърляне на твърди отпадъци, които не се разлагат по естествен път и др.;

4. Деградация на пейзажа.

IV. Заключение

Бурното и нерегламентирано развитие на туризма в к.к. Слънчев бряг от края на 90-те години до днес причинява пагубни ефекти върху околната среда. То е типичен пример за това, че в България се виждат предимно положителните икономически влияния от развитието на туризма за сметка на отрицателните.

До средата на 80-те години к.к. Слънчев бряг е бил сред реномираните европейски курорти по отношение на комфорта, който е предлагал на туристите. Презастрояването на комплекса води не само до нанасянето на дългосрочни вреди върху околната среда и до заплахата от разрушаването на природните туристически ресурси, но също и до отлив на туристи в резултат на влошеното качество на отдых и липсата на необходимата за толкова голям брой посетители рекреационна площ на територията. Както подчертава Воденска (2001), „туризмът следва да бъде основен двигател на усилията за опазване на средата, тъй като при липсата на висококачествена околна среда, туристите биха предпочели да посетят друга алтернативна дестинация“.

Необходимо е отговорните държавни органи да провеждат специализирани проучвания по отношение на влиянията на туризма в България, и то не само на физическите, за да се гарантира устойчивото развитие на туризма в страната. Необходимо е отговорните държавни органи да планират и контролират бавното, постепенно развитие на туризма за да се повишат позитивните и да се ограничат негативните ефекти от него.

Използвана литература

1. Воденска, М. Икономически, социални и природни влияния на туризма. СУ, София, 2001 г.
2. Бетонни градини – Слънчев бряг. bTV, София, 2009
(<https://www.youtube.com/watch?v=mRr5VDm1hzM>)
3. Дейност на курортните комплекси през 2016 година. НСИ, София, 2017
(<http://www.nsi.bg/bg/content/1983/%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%BD%D0%B8-%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%B8>)
4. Курортите между Равда и Св. Влас се сдобиха с пречиствателна станция. Икономедия АД, София, 2015
(http://www.dnevnik.bg/morski/2015/10/29/2638949_kurortite_mejdu_ravda_i_sv_vlas_s_e_sdobiha_s/)
5. Слънчев бряг – Уикипедия. Уикимедия, 2017
(https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BB%D1%8A%D0%BD%D1%87%D0%B5%D0%B2_%D0%B1%D1%80%D1%8F%D0%B3)
6. Списък на курортите в Република България и техните граници. МС, София, 2012
(<http://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp;jsessionid=0C41648713E083B226F9BED3CA87772E?idMat=62122>)